

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Каврилюк С. В.

С. В. Каврилюк
«Штопора» 2015 р.

Спортивна психологія

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму підготовки 6.010201 «Фізичне виховання»

6.010203 «Здоров'я людини»

6.010202 «Спорт»

Луцьк – 2015

Програма навчальної дисципліни «Спортивна психологія» для студентів напрямів підготовки 6.010201 «Фізичне виховання», 6.010203 «Здоров'я людини», 6.010202 «Спорт».

"04" травня, 2015 р. - 5 с.

Розробники: **Томашук О. Г.**, к. пед. н., доцент кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації Східноєвропейського національного університету.

Рецензент: Ніколаєв С. Ю., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спортивно-масової та туристичної роботи Східноєвропейського національного університету.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації протокол № 3 від 04.10. 2015 р.

Завідувач кафедри: (Белікова Н. О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту фізичної культури і здоров'я протокол № 2 від 15.10. 2015 р.

Голова науково-методичної комісії інституту (Мудрик Ж.С.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 3 від 18.11. 2015 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Спортивна психологія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямів підготовки 6.010201 “Фізичне виховання”, 6.010203 “Здоров'я людини”, 6.010202 “Спорт”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальний огляд психології спорту; історія розвитку, зв'язок з іншими науками, розуміння індивідуальних особливостей людей, які займаються спортом, розвиток характеру, упевненість в особі, спортивна порядність, зловживання хімічними препаратами серед спортсменів; спорт як сфера життєдіяльності людини, особа спортсмена.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни „Психологія спорту” має прикладний характер і базується на знаннях таких фундаментальних дисциплін, як „Психологія”, „Педагогічна психологія”, „Соціологія”, „Фізіологія людини”, „Теорія та методика фізичного виховання”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні аспекти психології спорту і фізичного виховання.
2. Психологічні особливості діяльності в галузі фізичного виховання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни „Спортивна психологія” – є ознайомлення студентів з основами психології спорту; формування в студентів теоретичних знань і практичних дій з психології спорту; удосконалення механізмів і принципів групової динаміки, лідерства, спілкування членів команди.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Спортивна психологія” – є озброєння студентів основами психологічних знань; сприяти формуванню світогляду у майбутніх фахівців, їх особистісному росту; формувати у студентів уміння аналізувати педагогічні ситуації та вживати психологічні знання в практику спілкування, навчання та виховання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- загальні основи психології спорту;
- основні закономірності, принципи і структуру психології спорту;
- методологічну основу психології спорту;
- шляхи зміцнення здоров'я і поліпшення самопочуття особистості, яка займається фізичною культурою;
- види і стилі взаємодії та спілкування в спортивній групі, команді.

вміти:

- застосовувати базові психологічні знання для організації діяльності спортсмена;
- вибирати ефективні форми і методи командної роботи;
- вибирати та ефективно використовувати засоби і прийоми психологічного впливу на особистість і групу;
- провести та опрацювати результати психологічних методик;
- вміло використовувати методи психологічних досліджень і застосовувати на практиці знання з питань психології спорту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 години / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теоретичні аспекти спортивної психології і фізичного виховання

Тема 1. Предмет спортивної психології

Предмет та завдання спортивної психології. Мета вивчення спортивної психології. Виникнення і розвиток світової та вітчизняної спортивної психології. Методи психологічних досліджень.

Тема 2. Психологічні особливості спортивної діяльності

Загальна характеристика спортивної діяльності. Спеціалізовані сприйняття в спорті. Реакція в спорті. Психологічна напруга і перенапруга в тренувальному процесі.

Тема 3. Психологія особистості спортсмена

Особистість спортсмена як суб'єкт спортивної діяльності. Підходи до вивчення особистості. Індивідуально-психологічні особливості особистості спортсмена. Формування особистості спортсмена.

Тема 4. Психологічна підготовка вчителя фізичної культури і тренера

Психологічна підготовка тренера та вчителя фізичної культури. Основні риси психологічної готовності вчителя і тренера. Функції діяльності вчителя фізичної культури та тренера (інформаційна функція, навчальна функція, виховна функція, керівна функція, адміністративна функція.). Стилі керівництва групами та командами (авторитарний, демократичний та ліберальний стилі).

Тема 5. Психологічні основи вольової підготовки у фізичному вихованні

Психологічні особливості прояву вольових якостей. Характеристика вольових зусиль у фізичному вихованні. Вольові зусилля у спорті. Виховання і самовиховання волі у спортсменів. Особливості рис спортивного характеру (спокій, впевненість у собі, бойовий дух,) та вплив темпераменту (холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік) на спортивну діяльність.

Змістовий модуль 2. Психологічні особливості діяльності в галузі фізичного виховання

Тема 6. Психологічні особливості формування рухових навичок у спорті

Психологічна структура рухових навичок у спорті. Перенос інтерференцій і деавтоматизація рухових навичок. Стадії формування рухових навичок.

Тема 7. Психологічні особливості навчально-тренувальної діяльності в спорті

Специфічні особливості спортивної діяльності. Психологічна структура навчально-тренувальної діяльності. Психологічні основи підготовки спортсмена в системі навчально-тренувальної діяльності. Формування спортивного світогляду, формування переконань спортсмена, формування інтересів спортсмена.

Тема 8. Міжособистісні взаємини в спорті

Соціально-психологічні особливості спортивної групи. Розміри спортивних груп. Ознаки спортивних груп. Лідерство в спортивній групі. Формальний лідер. Неформальний лідер. Успішність спортивної діяльності і спілкування.

Тема 9. Психологія спортивного змагання

Змагання з позиції психолога. Передзмагальна підготовка спортсмена. Характеристика змагальної діяльності. Вплив спортивного змагання на особистість спортсмена. Передстартова підготовка спортсмена.

Тема 10. Психологічне забезпечення спортивної діяльності

Психологічні основи діагностики в спорті. Теорія психодіагностичних вимірів. Вимоги психометрії. Психологічні основи відбору в спорті. Основні методологічні принципи психологічного відбору. Система психологічного відбору спортсменів. Психологічне забезпечення тренувань і змагань.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання: тестові завдання, екзамен.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання: лабораторні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійна робота, контрольні роботи, тестові завдання, опитування, екзамен.

5. Список джерел

Основна література:

1. Вейнберг Р. С. Психологія спорту / Р. С. Вейнберг, Д. Гоулд. – К. : Олімпійська література, 2001. – 336 с.
2. Волкова В. І. Психологія спорту : навч. посібник / В. І. Волкова. – К. : Олімпійська література, 2007. – 298 с.
3. Сергієнко Л. П. Практикум з психології спорту : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту / Л. П. Сергієнко. – Харків : «ОВС», 2008. – 256 с.
4. Сергієнко Л. П. Психологія спорту: робоча навчальна програма та практикум: методичні рекомендації / Л. П. Сергієнко. – Миколаїв : Вид-во ПСІ КСУ, 2003. – 158 с.

Допоміжна література:

5. Андреева О. Аналіз мотиваційних теорій у сфері оздоровчої культури та рекреації. // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2004. – №12. – С.49-51.
6. Буленко Т. В. Діагностика особистості в практичній діяльності психолога : наук.-метод. посіб. / Т. В. Буленко, М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1996. – 331 с.
7. Воляннюк Н. Ю. Психологія професійного становлення толерантності / Н. Ю. Воляннюк // Психологічні перспективи. – Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2008. – С. 28.
8. Галецька І. Психологія здоров'я : теорія та практика / І. Галецька, Т. Сосновський.– Л.: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006.– 338 с.
9. Круцевич Т. Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності. // Фізичне виховання в школі. – 1999. - №1. – С.47-50.
10. Линець М. Розвиток професійного спорту в Україні.// Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. - №1. – С. 23-29.
11. Онищенко І. М. Психологія фізичного виховання та спорту. – К. : Вища школа, 1975. – 192 с.
12. Панок В. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко та ін. – К.: Либідь, 2003. – 536 с.
13. Русинка І. І. Психологія : навч. посібник / І. І. Русинка. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
14. Шалар О. Г. Лекції з курсу „Психологія фізичного виховання та спорту”: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності фізична культура / О. Г. Шалар. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. – 212 с.
15. Шалар О. Г. Організація та проведення комплексної контрольної роботи з дисципліни „Психологія фізичної культури” / О. Г. Шалар // Печатное слово. – №2/13. – Херсон : Издательство ХГУ, 2005. – с. 49-53.
16. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар. – Харків : Прапор, 2004. – 640 с.